

„Tulajdonképpen akkor nyílt ki a szemem, amikor leültem, hogy megírjam a beszédet.” Erica Goldson, az Itt állok c. rebellis beszéd írója interjút adott egyesületünknek

május 24, 2013

Erica Goldson, az Itt állok c. rebellis beszéd írója interjút adott egyesületünknek

Kérdés: – Erica, az internetes nézettséged azt mutatja, hogy sok iskolába járó fiatal érzéseit, gondolataid sikerült megfogalmaznod. Valószínűleg sokan érzik, hogy nincs rendben valami a rendszerrel, de nem mindenkinek sikerül mindezt szavakba önteni, például mert nincs mögöttük támogatás. Mi volt az, ami a Te szemedet kinyitotta a valóságra, mikor történt ez meg?

Erica: – Tulajdonképpen akkor nyílt ki a szemem, amikor leültem, hogy megírjam a beszédet. Bejelentették, hogy engem választottak ki a beszéd megtartására, és már elejétől fogva tudtam, hogy valami rendhagyót szeretnék írni. Ám amikor nagyon pozitívan akartam fogalmazni, úgy éreztem, saját magam csapom be. Úgy döntöttem, inkább bizonytalanságaimról és az igazi érzéseimről fogok írni, és arról, mi volt az én helyem az oktatási rendszerben.

Miután készen voltam a vázlattal, megmutattam egy tanáromnak, aki felhívta a figyelmemet John Taylor Gattora és ezzel, úgy éreztem, érzéseim igazolást találtak. Ez előtt viszont sosem értettem meg igazán, hogy miért éreztem magam egy érzéketlen robotnak, de amint a papírra vettem ezeket a gondolatokat, hirtelen felszabadultam. Nem beszélve arról, mennyire felszabadító érzés volt mindezt elmondani az egész iskolának, majd a világnak.

K:- Mi volt az a körülmény, ami a beszéd megírására sarkallt?

E: – Azt hiszem, ilyen kifejezetten nem is volt. Voltak előzményei persze, például egy beszélgetés pár héttel a beszéd előtt, amit egy német cserediákkal folytattam és megjegyezte, hogy a mi tudományóránk mennyire alacsony szintű a némethez képest, és ekkor úgy éreztem, hogy az én tudásom semmit nem ér. A másik ilyen körülmény talán az volt, hogy a gimnázium utolsó évében olyan kurzusra jártam, ahol főiskolai krediteket is lehetett szerezni. Így belelehettem az úgynevezett felsőbb szintű oktatásba, de csak azt láttam, hogy az sem villanyoz fel. Így jobbnak láttam, ha nem is megyek főiskolára, mert megízlelhettem már előre.

K: – A szüleid mit szóltak mindehhez a szemléletbeli változáshoz?

E: – Régebben nem gondoltam, hogy az otthoni neveltetésem bármi szerepet is játszott volna abban, hova-meddig jutottam, mert sosem volt közeli, baráti kapcsolatom a szüleimmel, ám így visszagondolva már látom, hogy sokféle hatással voltak rám. Bár ipari körzetben nőttem fel, mindkét szülőm déli állambéli: apukám Queensből származik, anyukám pedig Long Island-i. Életük során sokkal többféle emberrel és gondolattal kerültek kapcsolatba, mint a szülővárosom átlag felnőttjei, akiket én ismertem. Az általános iskolai éveim alatt anyukám matematika tanárként dolgozott és láttam, mennyire igénybe vette őt a tanítás, főleg az, hogy sok gyereket egyáltalán nem érdekelt, amit anyukám tanítani akart

nekik. Apukám elég előítéletes ember volt, és emlékszem, hogy amikor a nagyapám (anyai ági) eljött hozzánk vacsorára, hogyan tárgyalták ki a politikát, vallást stb. Azt hiszem, mindezt látva arra jutottam, hogy a bölcsesség nem feltétlenül jár együtt a korrallal, és hogy a fiatalabb generációnak is joga van elmondani a véleményét és nem csak vakon elfogadni a rangidősek nézeteit. A beszédemet elküldtem emailben apukámnak, de eleinte csöppet sem tetszett neki. Szerinte sem a hely, sem az idő nem volt alkalmas arra, hogy ilyen beszéddel álljak elő, de aztán a barátnője meggyőzte az ellenkezőjéről, úgyhogy végül még áldását is adta rá. Akkoriban nem is voltam beszélő viszonyban anyukámmal, de a ballagásra eljött és a beszédem tetszett neki. Most már mindketten nagyon támogatnak mindenben és büszkék rám. Mindig lázadó típus voltam, úgyhogy nem sokat nyomott a latba, hogy mögém állnak-e, én mindenképp eltökéltem magam, hogy elmondom, amit gondolok.

K: – És a tanároknak elnyerte a tetszését a beszéded?

E: – Két tanáromnak mutattam meg, az egyik egy főiskolai tanár volt. Csak építő és pozitív kritikát kaptam tőlük. Ők értették, mi a célom a beszéddel. Csak hárman jöttek oda hozzám aztán gratulálni: egy angol tanár, egy művészettanár és egy könyvtáros. Az egyik általános iskolás tanárom nagyon kedvesen, de aggódva jegyezte meg, hogy ez a beszéd nagy „ökölvágás volt a tanárok arcába”.

K: – Az osztálytársaid hogyan reagáltak?

E: – Elég vegyesen. Néhányan odajöttek elmondani, hogy a szívükből beszéltem, és hálások voltak, hogy volt merszem mindezzel kiállni a publikum elé. De néhányan azzal jöttek, hogy nem is értik, mire akartam kilyukadni, és nagyon hálátlan dolog volt tőlem, hogy nem vettem észre, hogy voltak jó tanárain is stb. Aztán visszahallottam olyasmit is, hogy ezzel a beszéddel a tanárokat hülyéztem le, hiszen ha én, mint osztályelső nem tartottam magam okosnak, akkor mit

gondolhattam róluk?

K: – Hogyan terjedt el a beszéd a világhálón?

E: – Az egyik szülő javasolta a ballagáson, hogy tegyem fel a beszéd szövegét az internetre. Megfogadtam a tanácsát és indítottam egy blogot. Egy hét múlva a facebookon keresztül teljesen ismeretlen emberektől kaptam üzeneteket, amiben javasolták, hogy a vizuális típusok kedvéért posztoljam ki a videofelvételt is. Szerencsére az öcsém felvette a beszédet, így feltettem a YouTube-ra. Pár hónap alatt félmillióan nézték meg. Körülbelül a hozzászólások 99%-a volt támogató. Egyszer egy tanártól azt a kritikát kaptam, hogy a hozzáállásom rövidlátásról tanúskodik, de én az ő álláspontját is megértem. Az egész nagyon meglepetésszerűen történt. Nagyszabású beszédet akartam írni, de azt nem is sejtettem, hogy ez sikerülni is fog.

K: – Mik a jövőbeli terveid?

E: – Amióta végeztem az iskolában, minden harmadik-hatodik hónapban költözködöm. Mindenféle kalandban volt már részem, nagyvárosokban, fiatalok szállóin, ahol mindenféle emberekkel találkozom. Alkalmi munkákat végzek, hogy eltartsam magam, és próbálok újabb és újabb dolgokat tanulni. Sokat törtem a fejem azon, mi a célom az életben, és arra jutottam, hogy egyszerűen csak az, hogy az emberek életébe újdonságot, izgalmat csempésszek. Ezt sokféleképpen lehet elérni, és nem hiszem, hogy nekem valaha is lesz hagyományos értelemben vett karrierem, de azért az Illinois-i Urbana-Champaign online egyetem „Föld, társadalom és környezeti fenntarthatóság” elnevezésű programját el szeretném végezni, hogy legyen egy BA diplomám. Tudom, hogy ezzel több nemzetközi munkalehetőséghez jutok, és a számítógépes kurzust is el fogom végezni, így rugalmas lehetek munkavégzés szempontjából. Még most is foglalkoztat a főiskolára járás, mert tudom, hogy diplomával a kezemben több ajtó nyílik majd meg előttem, és nekem szándékom ezeken az ajtókon belépni. Mindemellett tudom, hogy főleg a

nyughatatlan természetemnek köszönhetően állandóan új élményeket keresek. De tisztában vagyok vele, hogy a boldogsághoz nem kell feltétlen a diploma.

K: – Van pedagógus ideálad?

E: – John Taylor Gattot és Ken Robinsont nagyra tartom. Dr. Peter Gray és Alfie Kohn is nagyon érdekes esszét írt a nevelés témában.

K: – A beszédedben arra buzdítod a diákokat, hogy álljanak fel a padból és követeljék ki, hogy az ő érdeklődésükre számot tartó órákat látogathassák. Gondolod, hogy mindez lehetséges az iskolákban? Találkoztál olyanokkal, akik megtették ezt a lépést?

E: – Igen, ott van például a Bartleby Project – mozgalom, aminek a keretében a diákok testületileg bojkottálták a sztenderd teszteket. Sajnos nem lett nagy visszhangja. A diákok élete nagyon stresszes, és ha az árral próbálnak úszni, az csak félmegoldás. Tudom, hogy sokan vannak, akik egyáltalán nem olyanok, mint én, akik egész életükben tudják, hogy orvosok vagy ügyvédek akarnak lenni, és számukra a hagyományos oktatás kitaposott ösvényén vezet az út az álmaikhoz. De azért remélem, hogy az olyanok, akik inkább olyanok, mint én, veszik a bátorságot és mernek mások lenni, kipróbálni másfajta iskolákat vagy épp iskola nélkül tanulnak.

K: – Szeretnél saját iskolát alapítani?

E: – Talán, egyszer majd. Jelen pillanatban nem foglalkoztat a gondolat komolyan, mert úgy érzem, még sok tapasztalatra kell szert tennem ahhoz, hogy a következő generáció számára adni tudjak valami újat. Ám ha mégis alapítanék iskolát, az szabad iskola lenne, ahol a gyerekek eldönthetik, akarnak-e tanórásra menni, vagy nem, és helyette olvashatnak, játszhatnak a szabadban, fúvulyázni tanulhatnak, vagy akár videojátékokat is játszhatnak, ha ahhoz van kedvük. Alapjában véve az iskolám inkább a lehetőségek, források tárháza lenne, és a tanárok

olyasmiket tanítanának, amit a gyerekek választanak a tanórák témájául. Mindezek mellett úgy vélem, hogy az olvasás és kommunikáció minden tanuló számára a legfontosabb „tananyag”, de mindezt a saját tempójukban tanulnák nálam.

K: – Mi az, amit üzennél a mostani iskolásoknak?

E: – Azt, hogy legyenek tisztában azzal, hogy értékesek, és a gondolataikat érdemes megosztani másokkal. De legyenek azzal is tisztában, hogy mindig van még mit tanulniuk, tegyenek fel sok kérdést és a kritikát fogadják alázattal.

K: – Ha visszafordíthatnád az idő kerekét, mit tennél másképpen? Milyen iskolába járnál akkor?

E: – Semmit sem csinálnék másképp. Tudom, furán hangzik, hisz a beszédemben felvetem ezt a gondolatot, hogy másféle iskolába járnék, ha újrakezdhetném, de azt is tudom, hogy mindaz, ami velem eddig történt vezetett oda, ahol és amilyen most vagyok, ebbe a békés rácsodálkozó állapotba. Nem töltött el túl nagy büszkeséggel, amit az iskolában elértem, és folyton a „rendszer” hibáztattam, de most már teljes felelősséget vállalok az életemért, és ez pezsdítően hat rám. A rabszolga állapot megtapasztalása után igazán tudjuk értékelni a szabadságot, és örülök, hogy az életemben ott van ez az erős kontraszt. A belsőmben átélt sok konfliktus végül megtette hatását, és azzá a gyönyörű emberi lényé tudtam válni, amivé mindig is szerettem volna.

Az interjú kérdéseit összeállította: Miskolczi Zsuzsanna

Erica Goldson TED beszéde angolul értőknek itt látható.

Azoknak, akik Erica álom-iskolájához hasonlóról szeretnének olvasni, ajánljuk a következőket:

- Summerhill demokratikus iskola
- Sands School
- Kapriole demokratikus iskola